

OCENA GLEDALIŠKE PREDSTAVE

Ivan Cankar: Romantične duše

Režija: Darko Čuden

Datum ogleda: 8. april 2018

Cankarjevo leto se v nadvse raznoliki in resnično bogati gledališki sezoni na Gorenjskem zrcali tudi na ljubiteljskih odrih in tako mi je druga aprilska nedelja postregla s Cankarjevo manj znano politično satiro Romantične duše, ki so jo v režiji in dramaturgiji Darka Čudna pogumno uprizorili v Gledališču 2B iz Bohinjske Bistrice.

Na samem začetku me je očarala inscenacija dogajalnega prostora; na odru so bili razporejeni izbrani scenski elementi in rekviziti (stare klopi, kovčki ipd.), ki so slikali prostor nekakšne postaje, čeprav se je v določenih situacijah dalo razbirati tudi drugačna prizorišča. Ko so igralci stopili za klop, se je na trenutke zdelo, kot da modrujejo oziroma politizirajo z nekakšne govornice. Še posebej atraktivno je deloval viseč starinski emajliran umivalnik, ki je bil iz dvorane videti kot impozanten lestenec ali pa kot nekakšno nihalo ogromne ure. Gledališko privlačna je bila tudi odločitev, da so vsi nastopajoči ves čas na odru; pomaknjeni v ozadje odra in pretežno negibni so bili videti kot živi portret ljudi nekega minulega časa. V svojih prizorih so 'oživel' in prišli v ospredje, po koncu prizora pa so se spet vrnil v 'sliko'. V zadnjih prizorih se je ta princip pričel nekoliko rahljati; po mojem mnenju bi ga bilo dobro dosledno ohranjati do konca predstave. Zanimiva je bila tudi igra s kovčki; nastopajoči so si jih občasno podajali, jih metali ob tla ali pa so zgolj sedeli na njih. Če se določena gesta (npr. metanje kovčka ob tla) zgodi brez posebnega razloga, se gledalec začne po nepotrebnem spraševati, zakaj je do nje sploh prišlo, zato je dobro imeti akcije pokrite z replikami oziroma s situacijami v prizorih; primer dobro osmišljene akcije je bil, ko je Sternenu ob informaciji v zvezi s Pavlo kovček kar zdrknil iz rok.

Režiser je osnovno različico temeljito okrajšal in s tem dobro učvrstil sicer precej izmuzljivo dramaturško strukturo drame, pri tem pa zavestno ohranil izvorni Cankarjev jezik, ki je zvenel presenetljivo sveže in razumljivo. Tehten premislek in dobra jezikovna analiza besedila sta pripomogla, da so nastopajoči suvereno oblikovali svoja besedila, pri tem pa niso zanemarili tudi vseh neverbalnih izraznih sredstev, ki so nujna, da besede dobijo meso in kri ter zaživijo na igralskih obrazih in v njihovih telesih. Prav vsi nastopajoči so se dobro spopadali z arhaičnim jezikom in poleg logično osmišljenih replik navduševali z govornimi specifikami, ki so opazno doprinesle h gradnji njihovih karakterjev. Dr. Sternenu je tako z nenehnim smehljanjem deloval trivialno in preračunljivo hkrati; ostali zaslužni rodoljubi (znameniti trio notar, urednik, trgovec) pa so navduševali vsak s svojo ponavljajočo kratko frazo in so odlično pričarali svet navidezno pomembnih veljakov, ki raje filozofirajo in politizirajo, kot da bi počeli kaj koristnega ali konkretnega. Tudi dr. Mlakar je dokaj suvereno plul med številnimi monološkimi pasusi, malo je begal le njegov hreščavo pritajen glas, ki je občasno vplival na njegovo slabšo razumljivost.

Moj edini pomislek glede Romantičnih duš bi moral nasloviti na gospoda, ki že sto let ni več med nami; njegov dramski prvenec je namreč precej neoprijemljiva drama, ki ne ve, ali bi v ospredje postavila politično satiro, ljubzensko melodramo ali kaj tretjega. Zdi se, da je konfuzna in kontradiktorna, kot je bil Ivan Cankar sam in tako ne čudi, da niti on ni bil najbolj

zadovoljen z njeno vsebino. Z vidika sodobnega gledalca tako zelo težko razberem osrednjo dilemo glavnega protagonista (kariera ali ljubezen), če se edini prizor med njim in Pavlo zgodi šele čisto na koncu drame. Tudi satirična ost v tej drami še ni tako ostro ošiljena kot na primer pri njegovem Pohujšanju v dolini Šentflorjanski in zdi se, da je v Romantičnih dušah še dokaj začetniško eksperimentiral z zakonitostmi dramske pisave. V isti sapi pa moram gospodu stopiti tudi v bran; Cankar je namreč Romantične duše napisal star komaj enaindvajest let, ko se je kot dramatik šele pričel kaliti, zato je povsem razumljivo, da se v tej zelo zahtevni literarni zvrsti še ni povsem znašel.

Ne glede na številne uprizoritvene pasti in dramaturške nedoslednosti v Cankarjevih Romantičnih dušah so Bohinjci še enkrat znova dokazali, da imajo odličen posluš za jezik in izostren občutek za gledališko naracijo; na svoj aktualni gledališki izdelek so lahko sila ponosni in verjamem, da se bodo z njim predstavili čim širšemu krogu gledaliških navdušencev.